

Studija slučaja

“O položaju osoba starije životne dobi u lokalnoj zajednici” - *Prakse i perspektive*

Prava osoba koje imaju iznad 50 godina starosti nisu u fokusu društvenih praksi i politike u BiH, što vodi marginaliziranju i socijalnom isključivanju ovih osoba, te otvaranju prostora za diskriminatorski odnos prema ovim osobama. Zakon o zabrani diskriminacije u BiH ne tretira eksplicitno starost i invaliditet kao kategorije diskriminacije.

U okviru projekta koji se bavio utvrđivanjem položaja osoba životne dobi od 50 do 65 godina starosti i starijih od 65 godina, koje je realiziralo udruženje “Otvori oči” u saradnji sa Fondacijom Heinrich Böll, u Sarajevu su 23. decembra 2013. godine, predstavljeni rezultati monitoringa provedenog u lokalnoj zajednici (regija Sarajevo) kojem je prisustvovalo 20 predstavnika zakonodavnih i izvršnih vlasti, nevladinih organizacija, medija, istaknutih pojedinaca, predstavnika gerijatrijskih i gerontoloških centara. Monitoring tim organizacije „Otvori oči” je tokom tri mjeseca posjetio osam opština u Kantonu Sarajevo (Stari grad, Centar, Novo Sarajevo, Novi Grad, Ilidža, Ilijaš, Vogošća, Hadžići) te dvije opštine Istočnog Sarajeva (Pale, Istočno Novo Sarajevo), sa osnovnim ciljem utvrđivanja stanja osoba starije životne dobi. Osnovni cilj ovoga projekta je da putem monitoringa utvrdi stepen izvršavanja obaveza domaćih vlasti u primjeni međunarodnih standarda iz oblasti ljudskih prava i sloboda, ratificiranih konvencija, domaćeg zakonodavstva i usvojenih strateških dokumenata.

U toku realizacije projekta uspostavljen je neposredan kontakt s udruženjima penzionera, centrima za zdravo starenje, gerontološkim i gerijatrijskim domovima, centrima za socijalni rad, zavodima za zapošljavanje, PIO/MIO zavodima, te opštinskim službama. S obzirom na to da u ovu dobnu skupinu ubrajamo radno sposobne osobe, zabrinjavajuća je činjenica da ne postoji nikakva inicijativa, lična ili kolektivna, kako unutar lokalne zajednice tako i viših nivoa vlasti, da se ozbiljnije pristupi izradi planova i programa za zapošljavanje radnosposobnih osoba iz ove dobne skupine, pogotovo onih koje već imaju radnog iskustva. Istina je da svaka opština ima razvojni plan u kojima su navedene sve aktivnosti koje se u određenom vremenskom periodu trebaju sprovesti sa ciljem stvaranja boljeg ambijenta za život građana, ali to i dalje ostaje mrtvo slovo na papiru.

Kada se radi o kategoriji penzionera, ne postoje podaci i saznanja o eventualnoj uključenosti penzionera u bilo kakav dopunski rad, što znači da se obrazovni i stručni potencijal ove grupacije više ne koristi i taj potencijal se potpuno isključuje iz društvenih i privrednih planova.

Preporuke okruglog stola se u većini odnose na mjere za spriječavanje socijalne otuđenosti starijih osoba, koje bi omogućile veću društvenu participaciju kroz različite oblike udruživanja kao što su centri za zdravo starenje. Takođe je istaknuta potreba da se projektom obuhvate i ostale opštine u Bosni i Hercegovini, s obzirom na značaj teme. Što se tiče zakonskih rješenja, pored bolje implementacije postojećih propisa koji se odnose na starije osobe, potrebno je raditi i na implementaciji Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, s obzirom da opštine trenutno imaju strogo definisane nadležnosti koje ne obuhvataju brigu o starijim osobama. Zaključci i preporuke okruglog stola će se uputiti svim učesnicima okruglog stola, vlastima, kao i međunarodnim organizacijama koje su ocijenjene kao potencijalni partneri za ovu tematiku.